Ulkoasiainministeriö TAVOITEMUISTIO UM2017-01247

ASA-10 Korhonen Heini(UM) 08.11.2017
JULKINEN

Asia
ASEM-ulkoministerikokous 20.-21.11.2017

Kokous/tapaaminen
20.11.2017 - 21.11.2017

1. ESILLÄ OLEVAT KYSYMYKSET

Suomen osallistuminen Aasia–Eurooppa-kokouksen (ASEM) ulkoministerikokoukseen Myanmarissa 20.–21.11.2017.

2. SUOMEN TAVOITE

Suomen tavoitteena ASEMin ulkoministerikokousessa on:

- vahvistaa ASEMin roolia Euroopan ja Aasian dialogin ja yhteistyön keskeisimpänä foorumina sekä osallistua keskusteluun ASEMin kehittämisestä ja tulevaisuudesta korostaen ASEMin epämuodollista luonnetta;
- alleviivata Euroopan ja Aasian yhteenliitettävyyden (*connectivity*) merkitystä taloudelliselle vauraudelle ja kestävälle kehitykselle sekä ihmisten välisille yhteyksille;
- edistää Euroopan ja Aasian välistä avointa vuoropuhelua turvallisuuspoliittisista kysymyksistä ja vahvistaa yhteistä sitoutumista kansainvälisen oikeuden periaatteisiin sekä konfliktien rauhanomaiseen ratkaisuun;

3. NEUVOTTELUTILANNE

ASEM huippukokous järjestetään Brysselissä lokakuussa 2018. Ulkoministerikokous pohjustaa huippukokousta ja sen kautta kulkee edellisen huippukokouksen asettaman ASEM-kehyksessä yhteenliitettävyyttä pohtivan työryhmän (ASEM Pathfinder Group on Connectivity) työ. Ulkoministerit keskustelevat myös ASEMin tulevaisuudesta. Myös muut syksyllä 2017 pidetyt ASEM ministerikokoukset (opetus-, liikenne- ja talousministerit) osaltaan pohjustavat tulossa olevaa huippukokousta. Ennen huippukokousta järjestetään vielä valtiovarainministereiden ASEM kokous kesällä 2018.

Ulkoministerikokouksen julkisena lopputulemana on puheenjohtajan vastuulla annettava lausunto. Sen sisällöstä käydään kuitenkin *de*

facto varsin yksityiskohtaisia neuvotteluja, jotka jatkuvat ainakin kokouksen alkuun asti.

Ulkoministerikokouksessa on tarkoitus vahvistaa myös seuraavan ulkoministerikokouksen isäntämaa. Seuraava kokouksen järjestää Euroopan ryhmä, jonka sisällä Espanja on ilmoittanut valmiudestaan isännöidä kokous.

4. TAUSTA

ASEMin 13. ulkoministerikokous järjestetään 20.–21.11.2017 Myanmarin pääkaupungissa, Naypyidawssa. Suomea kokouksessa edustaa ulkoministeri Timo Soini.

Kokouksen teema on *Strengthening Partnership for Peace and Sustainable Development*. Kokouksen kahden täysistunnon aiheina ovat rauha ja kestävä kehitys sekä ASEMin kolmas vuosikymmen ja ASEM-kehyksen kehittäminen. Erillisessä retriitti-istunnossa keskustellaan ajankohtaisista kansainvälisistä ja alueellisista kysymyksistä.

Suomi käyttää puheenvuoronsa ensimmäisessä, rauhaa kestävää kehitystä käsittelevässä täysistunnossa sekä retriitissä.

Rauha ja kestävä kehitys

Suomi näkee ASEMin Euroopan ja Aasian dialogin ja yhteistyön keskeisimpänä foorumina. EU:n ja jäsenmaiden tulee edistää Euroopan ja Aasian välistä avointa vuoropuhelua myös turvallisuuspoliittisista kysymyksistä sekä vahvistaa yhteistä sitoutumista kansainvälisen oikeuden periaatteisiin sekä konfliktien rauhanomaiseen ratkaisuun. ASEMin puitteissa tulee voida keskustella myös vaikeista asioista. Rauhanvälitys kuuluu Suomen ulkopoliittisiin prioriteetteihin ja Suomi on sektorilla aktiivinen. Suomi painottaa erityisesti naisten osallistumista rauhanprosesseihin, paikallisosaamista ja kansalaisyhteiskunnan roolia rauhantyössä, sekä uskontojen välistä dialogia osana konfliktinratkaisupyrkimyksiä.
ASEMia tulee osaltaan hyödyntää kannaltamme tärkeiden kansainvälisten sopimusten seurannassa ja toimeenpanossa. Näistä keskeisimpiä ovat Pariisin ilmastosopimus ja kestävän kehityksen Agenda 2030. Suomi pitää esillä myös arktista ulottuvuutta, joka liittyy sekä ilmastonmuutos- että Connecitivity -keskusteluun.

Connectivity - kytkeytyneisyys

ASEMin keskiöön nousseessa kytkeytyneisyydessä (*connectivity*) on kyse sekä maanosien fyysisten yhteyksien (esimerkiksi lentoliikenne, rautatie- ja laivayhteydet ja tietoliikenneverkkojen fyysinen infrastruktuuri) että tiedon ja ihmisten liikkumisen edistämisestä. Siitä, miten kutkeytyneisyyttä käytännössä edistetään ASEMin puitteissa, on keskusteltu niin poliittisella kuin virkamiestasollakin.

Ulan Batorin huippukokouksen päätöksellä perustettiin erillinen, kahden vuoden mandaatilla toimiva työryhmä – *ASEM Pathfinder Group on Connectivity*. Työryhmän tehtävänä on seuraavaan huippukokoukseen mennessä 1) laatia kytkeytyneisyydelle ASEM – kehykseen sopiva määritelmä ja 2) sopia ASEM-kehyksessä toteutettavissa olevista toimista kytkeytyneisyyden edistämiseksi. Työryhmän työ on edistynyt hitaasti.

Myös kaupan esteiden purkaminen on osa kytkeytyneisyyttä. Tällä saralla ASEM tulliyhteistyön piirissä on saavutettu konkreettisia tuloksia. EU:lla on myös useita voimassa olevia tai parhaillaan neuvoteltavia vapaakauppasopimuksia Aasian ryhmän maiden kanssa. Samalla uusia neuvotteluita ollaan käynnistämässä. ASEM talousministerit kokoontuivat syyskuussa 2017 ensi kertaa sitten vuoden 2005 ja antoivat vahvan vapaakauppaa ja monenkeskistä kauppajärjestelmää puolustavan lausunnon.

Ihmisten väliset yhteydet ovat niin ikään keskeinen osa kytkeytyneisyyttä. ASEMin koulutussektorin toimet samoin kuin ASEFin (*Asia-Europe Foundation*) toiminta koulutus- ja kulttuurivaihdon edistäjänä ovat tässä tärkeässä asemassa.

ASEMin tulevaisuus

ASEMin katsotaan täyttävän tehtävänsä Aasian ja Euroopan välisen dialogin foorumina eikä sen tuomaa lisäarvoa kyseenalaisteta. Samalla kuitenkin tunnustetaan tarve uudistaa ja kehittää ASEMin toimintatapoja. Yksi laajasti jaettu tavoite on ollut lisätä todellista vuorovaikutteisuutta poliittisten johtajien keskusteluihin. Käytännössä tämä tarkoittaa mm. sellaisten formaattien ja teemojen suosimista, jotka edesauttavat aidon dialogin syntymistä ministereiden välille, esimerkkinä retriitti-istunnot. Lisäksi kokousten loppudokumenttien haluttaisiin olevan ajankohtaisia ja napakoita. Suomi pitää tärkeänä ASEMin säilyttämistä luonteeltaan epämuodollisena poliittisen dialogin foorumina.

Samalla kun ASEMin epämuodollisuutta pidetään sen suurimpana etuna, ymmärretään myös tarve saada ASEMista irti konkreettisia tuloksia. Tämän tarpeen myötä osana ASEMin toimintaa on hyväksytty, että pienemmällä, kiinnostuneiden maiden joukolla toteutetaan konkreettisia yhteistyöhankkeita tietyillä aloilla. Tulokset siunataan myöhemmin koko ASEMissa.

ASEMin näkyvyyden ja tunnettuuden parantaminen on osa uudistumispyrkimystä. Tässä ASEF tekee käytännössä tärkeää työtä tiedotuksen ja eri sidosryhmien osallistamisen kautta. Hyvänä esimerkkinä tästä on Myanmarissa ulkoministerikokouksen yhteydessä järjestettävä *8th Model ASEM conference*, johon osallistuu 160 nuorta ASEM-maista. Mukaan on valittu kaksi suomalaista osallistujaa. Myös *11th ASEF Journalists' Seminar* järjestetään kokouksen yhteydessä.

Alueelliset ja kansainväliset kysymykset

Alueellisia ja kansainvälisiä kysymyksiä käsitellään ns. retriitti-istunnossa, jonka aiheista ei ole tapana esittää puheenjohtajan lausunnossa kuin yksinkertainen kommentoimaton luettelo. Tästäkään ei välttämättä päästä kaikilta osin yhteisymmärrykseen, ja jotkut aiheet saattavat jäädä kokonaan mainitsematta toisten taas saadessa laajemmin huomiota. Ulkoministerikokouksen retriitti-istunnon teemoiksi on esitetty mm. rauhan edistämistä sekä Aasian alueellista turvallisuutta vanhojen ja uusien turvallisuushaasteiden äärellä. Tähän liittyen ainakin Korean niemimaan tilanne nousee esille puheenvuoroissa.

Asiasanat	ASEM
Hoitaa	**UM**
Tiedoksi	EUE, OKM, STM, TEM, TULLI, VM, VNK, YM